

צב:

עין משפט
נר מצוה

החובל פרק שמיני בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) [פסחים ק"ב, ב"מ ק"ז; פ"ג, ט] ואמר ליה דמינין
 ג' [ב"מ ק"ז; פ"ג, ט] ד' דלמיר אישתי כר פלג
 ח"מ כשם פ"ג וי"ש,
 (ט) מ"ג, ע"ד, (י) וי"ש,
 ח"מ פ"ג, מ"ג, ד"ה כ"ה, (כ)
 (ל) [ב"מ דמינין ג'כ"ג],
 ג [הסו"ט ע"ג, ד' ע"ג]
 ד [ג"כ דש"ד ג'כ"ג],
 (ה) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (ו) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (ז) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (ח) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (ט) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (י) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יא) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יב) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יג) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יד) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (טו) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (טז) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יז) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יח) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (יט) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]
 (כ) [ב"מ פ"ג, ג' כ"ג]

אלא שמכיים את עצמו על כרחו הטיל
 רכשו רכשו. ששים איש רלו ולא
 גוש. כלומר טול אויף על
 אותו על גביך כלומר הוול דלבריו
 ואל תענהו. מוש לשון לא יימש (שמות יג)
 כלומר הסירכו אלך כמו סורו
 נא (בראשית יט): **שפסס שרי**. אמר
 לה והיא ענתה שרי גברתי: **סוענייה**
סטייפי. עיניו מלפות למעלה למרחוק
 למזונותיו ומזירו ככתובות (דף ט)
 עיניו: **שפיל וואיל**. כלומר
 מחמת ענותנותו של אדם לא יחא
 בוש מלשאל דבר הדרך על צ"ל למורה
 בין לפרנסתו ולתנועו מבוש: **שאשער**
ייטש וגו'. נאכניגל כמידי שהיתה
 מתנכסה שימות נבל בעלה ובתוך
 דכריה מרמזת לדוד שחזרו את
 ישיה: **פגלי**. אבנות ומכאובות: **ולי**
אני עבדך. אלמא קובל היה עליו
 שלא יזמנו למשה: **ס' שפסין**. לאו
 מקרא נפקי אלא מילתא בעלמא
 הוא דקאמרי אישתי ולא דוקא הוא:
ויוסף אברהם. מתקנה בלחם: **המרל**
למריה ופיכוסא לשקיייה. היין של
 מלך הוא והסומן אותו ממוחק עובד
 לשר המשקה ולא למלך (א): **ויסומן**
אם ידיו. מלה החמה והגדולה
 במשה כאלו הוא נומנה להושע והיא
 אינה אלא מפי הקב"ה: **גללי**.
 אגנים לשון מורי. ל"א גללים ממש
 וראשון ישר דגללים ממש אורחיה
 הוא: **קינא דשרכי**. אלהות בעלים
 ואין עושים פרי כמו בגבול דשרכא
 בטל כלומר דרך דקל רע ליגדל
 נדר אילן סיק: **הסומכר לעמא עמא**
 אדם דקמי אונקלי של דרגש ושל
 שולמן עמאה ושל מנורת עץ טהורה
 זה הכלל המחובר לעמא עמא לעבור
 טהור. אונקלי מסמר של מתכת עשוי
 כמולג לתחום שם במה בעת
 הפשטה ומחוץ כגומל כדלמריין
 במתמיד נשחט (פסחים טז). אונקליות
 של כרזל היו מחוברים בעמודים כו' ואם
 מחכו במנורת עץ דפשוטי כלי עץ (ו)
 בטל מסמר לגבש ולינה מקבולת
 טומאה ואפי' נגעה בו טומאה אכל
 דדרגש ובשולמן שמקבלין טומאה הן
 אף הוא מקבול טומאה: **לא למנס**
הלך ודויר. רבי אליעזר סגר ודויר
 עוף עמא הוא ורבנן פליגי עליה
 כשמיעת חולין באלו טריפות (ד' סה):
ודויר. אשטורית"ל: **קריס סבדך**.
 כותל להסירחו ולא עק: **דמי גודא**. כותל
 הפל עליו כלומר הינוח ויפול נרשעו
 דמיו נדיים: **דשפס פיני**. שמיטת
 מינה ככר כמא: **לא סשדי ביה**
קלא. מוט"א כג"ע. כלומר דבר
 הנלך לך פעם אחת שוב לא
 מבוהו: **אי דליים דורא דלינא**. אם
 מדלה ותגביה המשו עמי דלינא.
 דורא משוי. משל הוא שאין אדם רוצה
 ליכנס בסכנת חזק ממון ותחת עול
 דבר אלא אם כן משתק חזירו עמו:
כי הויין וזערי לגביר. כשהיוני לגביר
 היינו חשודים כגביר: **הספא דקשישא**.
 עשוי שהקטנו הגו שפלים כתיבנות:
אמר

ועמא עמא. לא די לו נגשו
 עליו הכתוב מונה: **שפסין**
 גיעשו לאוכל שמריה: **אוכפא**
 חמור והסירכו אלך ושים

וטמא טמא יקרא א"ל רבא לרבה בר מרי
 מנא הא מילתא דאמור רבנן השכם
 ואכול בקיין מפני החמה ובחורף מפני הצנינה
 ואמרי אינשי שיתין רהוטי רהוט ולא ממו
 לגברא דמצפרא כרד דכתיב: **לא ירעבו ולא**
יצמאו ולא יכם שרב ושמש א"ל את אמרת
מהתם ואנא אמינא מהכא 'ועברתם את ה'
אלהים זו קרית שמע ותפלה וברך [את]
לחמך ואת מימך זו פת במלח וקיתון של מים
מכאן ואילך והסירותי מחלה מקרבך ותניא
מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה
ששמונים ושלושה חלאין יש בה מחלה
בגמיטריא הכי הווי כולן פת במלח שחרית
וקיתון של מים מבטלן א"ל רבא לרבה בר
מרי מנא הא מילתא 'דאמור רבנן רבך
קרייך חמרא אוכפא לגביך מוש א"ל דכתיב
ויאמר הגר שפחת שרי אי מוה באל ואנה
תלכי ותאמר מפני שרי גברתי אנכי בורחת
אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא
דאמרי אינשי מילתא גנאה דאית ביך קדים
אמרה א"ל דכתיב 'ויאמר עבד אברהם
אנכי א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא
מילתא דאמרי אינשי 'שפיל ואויל בר אוזא
קינא למיעו 'והטיב ה'
לאדני וזכרת [את] אמתך אמר ליה רבא
לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי
שיתין תכלי מטייה 'ולכבא דקל חבריה שמע
ולא אכל אמר ליה דכתיב 'ולי אני עבדך
ולצדוק הכהן ולבניהו בן יהוידע ולשלמה עבדך לא קרא א"ל את אמרת
מהתם ואנא אמינא מהכא 'ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את
רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו וכתיב בתורה 'ויוסף
אברהם ויקח אשה וישמה קטורה אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא
מילתא דאמרי אינשי חמרא למריה טיבותא לשקיייה אמר ליה דכתיב
וסמכת את ירך עליו 'למען (ה) 'שמעון ויראון כל עדת בני ישראל וכתיב
ויהושע את נון מלא רוח חמה כי סבך משה את דיו עליו וישמעו אליו
(ט) כל בני ישראל וגו' אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי
אינשי כלבא בכפניה גללי מבלע 'דכתיב 'נפש שכעה תבוט גופת ונפש
רעבה כל מר מחוק א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי
מטייל ואויל דיקלא בישא גבי קינא דשרכי 'אמר ליה דבר זה כתוב
בתורה שנוי בביבאים ומשולש בכתובים ותנן במתניתין ותנינא בברייתא
כתוב בתורה דכתיב 'ויילך עשו אל ישמעאל שנוי בביבאים דכתיב 'וייתלקמו
אל יפתח אנשים רקים 'ויהיו עמו ומשולש בכתובים דכתיב 'כל עוף למינו
ישכון ובני אדם לדומה לו תנן במתני' אכל המחובר לטמא טמא כל
המחובר לטהור טהור ותנינא בברייתא 'רבי אליעזר אומר לא לחנם הלך
וזויר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא
הא מילתא דאמרי אינשי קרית חבדך ולא ענך 'רמי גודא רבה שדי
ביה א"ל 'ועינן טהרתך ולא טהרת משומאתך לא טהרתי עוד אמר ליה
רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בירא דשתית מיניה לא
תשרי ביה קלא א"ל דכתיב 'לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ולא תתעב
מצרי כי גר היית בארצו אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא
דאמרי אינשי אי דלית דורא דלינא ואי לא לא דלינא אמר ליה
דכתיב 'ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך
א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי כד הויין וזערי לגביר
השתא דקשישא לדרדקי אמר ליה מעיקרא כתיב 'וה' הולך לפניהם יומם
בעמוד ענן לנחותם הדרך ויליה בעמוד אש להאיר להם ולכסוף כתיב
הנה

שיתין רהוטי רהוט. פירש הר"ר משולש שיש כשנה ששה
 עמים זעק וקליר וקור ומוס וקין ומוקף ומפרש כפרק
 המקבל (ב"מ דף ק"ו): שכל אחד שני חדשים והס ס' יום ובתנא
 דתק דלורחא דגמלא כתיב כמו שיתין מיכלי מני לככא דכסמון ובגלו
 טריפות (חולין דף נ"ג): שיתין מאלי
 דפרחל תלו ליה כקורבניה: **חמרא**
 צמרה וטיבותא שיקיייה.
 כלומר המשקה עומן עיין
 יפה למי שהוא רוצה כלומר כמדת
 טוב עין יצורך זה משה רבינו ע"ה
 שא"ל הקב"ה וסמכת ירך והוא סמך
 נכ' ידיו כדכתיב ויסמך ידיו עליו
 ונקוטרום פי ע"ה: **גבי קינא**
דשרכי. כלומר מקום כנעלים ופי'
 קינא היינו מקום כמו תלתא תאלי
 תלתא קינא דהכונס (לעיל דף נ"ג):
 וכן מפרש נסוכה (דף נ"ג): **ושפ"ה**
 תלתא טרפי כד קינא כנעלים אחד
 שלשה עלין סמוכין זה על זה שכן
 דרך ההדסים ונקוט' פי שכל ג'
 עלים (ה) כקנה אחד ואם כן לא ימלא
 לעולם דגס כשר:

דשרכי. כנעלים וכן גשכרא
 כסוף יש נחלין (ב"ב
 דף קל"ט, וס"ה) כמו איש יודע לך
 (בבב"ב ט"ז) ומתרגמין בגבול
 נחשיתין ומפ' ר"מ נח ונעל ובערוך
 גורם שדכן כגל"מ ומפרש לשון
 שקט ומשקוט הארץ מרגומי ושדוכת
 ארעא (שופטים ט): [פי' טוס' ב"ב קל"ט]:
משולש ככתובים. כל עוף
 כקף למיעו ויפון
 אין זה מקרא נבל המורה ושמה
 כספר בן סירה הוא וכן (ה) סלסלה
 ותרוומן ויזין נדיבים מושיבך:
 דלכא

הגהות הב"ח

(ה) ג"כ למען ישמעו כל
 עמא כגל"ל ויחית ויחולן
 נמקח: (ב) שם רשעתו
 אלו בני כ"ל ויחית כל
 נמקח: (ג) רש"י ד"ה
 חמלא ומ' למלך סקיד
 ואח"כ מ"ה כי סמך
 משה אל ידיו עליו מלה
 החמה: (ד) ר"ה המחזיר
 ופי' כל ען הוא בטל:
 (ה) רש"י ד"ה בני ופי'
 ונקוטרום פי' שכל ג' עלים
 בערוך אחד:

לענין רש"י

אשטורית"ל. ודויר.
 מוט"א. רבא אמה.

מוסף רש"י

מחלה זו מרה.
 שהמריה שבה נבלה
 ונכנסת ומתפשטת בגידן
 ונפלת (ב"מ ט"ז).
 וקיתון של מים. למי
 שאין לו יוסט.